

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Élőve	6	"
Negyedévre	3	"
Egy hóra	1	"
— Egyes szám 4 kr. —		

Kiadóhivatal:

Plätz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszo-
lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek.
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap.
vasár- és ünnepnapok
kivételével.

A nemzet atyja.

Nagybecskerek, augusztus 17.

A népek millióinak óhaja buzgó imává forr össze: Isten, népek, nemzetek hatalmas istene éltesd soká a királyt.

I. Ferencz József, Ausztria császára, Magyarország apostoli királya, a legalkotmányosabb uralkodó holnap ünnepli születése hatvanharmadik évfordulóját, s vele ünneplik mindama nemzetek, a melyek felett uralkodik.

A Habsburg-házból népszerűbb királya nem volt Magyarországnak, nem volt érdemesebb. Felsoroljuk jótéteményeit:

1526. évben a nemzet ketté vált, az ország széjjelszakadt s tovább háromszáz évnél Erdély nem képezett egy államot Magyarországgal: 1848 az uniót kimondotta, Ferencz József király életbeléptette és végrehajtotta;

Horvátországgal véres háborút folytattunk s az tőlünk elpártolt: Ferencz József királyunk a két nemzetet kibékítette s Horvátországot a régi hűséghez visszavezette;

a török háborúkban visszahódított végeket — melyeket az osztrák császári kormányok megtartottak s katonailag szerveztek maguknak — visszaadta a hazának és a szabadságnak;

a nemzet törvényes alkotmányát helyreállította, és esküjéhez hiven megtartotta, és másokkal is, a magyarok ellenségeivel, megtartatta;

Magyarországot magyarok által kormányoztatja, a miniszterektől kezdve lefelé minden hivatal magyar hazafiak kezében van;

a magyar nyelvet az állam nyelvétette s az összes hivatalokban magyarul vitetik minden; az összes iskolákban a magyar nyelv kötelezőleg taníttatik;

Ferencz József király alatt Magyarország állami szervezetet nyert, minővel ezelőtt nem birt;

Budapestet egyesíté s a budai királyi várban, mely török basák és osztrák helytartók félszke lőn, ismét a magyar király

lakik s fogadja magyar szóval, hű magyar-jait.

Bécsben is tanácsában magyarok ülnek, kiknek szava döntő befolyással van a monarchia bel- és külpolitikájára;

a modern haladásnak, az anyagi és szellemi felvirágzásnak a király áldozatkész pártfogója;

alattvalóhoz kegyes, jó szívű, örömben, buban osztozik a nemzettel, egyese-ken segít s teszi szívesen, a hol segíthet.

Ilyen ember a mi királyunk! Életét áldozza fel népei jólétének. Hajnalban kél és estig dolgozik. Kötelességében nem türmulasztást. A becsület és becsületesség szigorú megkövetelője. Házánál, udvarában, szolgálatában tisztességesnek kell lenni, jaj annak, ki ez ellen vét és ő megtudja. I. Ferencz József lovagias gavallér tetőtől talpig.

Negyven éves tapasztalás bölcseséget, sok szerencsétlenség mélységet szerzett lelkének: a heves vérű ifjúból, ki ezelőtt negyven évvel a gyermekszobából lépett a trónra, megfontolt, minden politikában és ügyekben jártas uralkodó vált, fejedelmek mintaképe. Nagy tisztelettel és bizalommal viseltetnek iránta a többi császárok és királyok, népei szeretettel adóznak szeretetért.

Számos népei közül egy sem ragaszkodik hivebben hozzá a magyarnál. E monarchikus nemzet, mely oly régen fájdalmasan érezte egy nemzeti király nélkülözött uralkodását, midőn végre ezen ideálját Ferencz Józsefben feltalálta, örömujjongva sereglett hozzá, hogy hódolhasson és sirig követhesse, érte élve, vagy halva. Mig él s mig magyar él, e hűség meg lesz tartva.

E hűség Ferencz József királyunk trónjának legszilárdabb alapja. Magyarország a multban, jelenben és a jövőben összetartja a monarchiát és fentartja Európában a Habsburgok hatalmát. Megdönt-hetetlen uralkodásuk, ha Magyarország egy szívvvel, lélekkel mellettük áll. Ez a pragmatika szankció.

Ezt tudja a király és tudjuk mi: hát

egyértünk. Lenni kell Habsburgnak és magyarnak együtt in orbe ultima. A Habsburgok szereznek a magyar nemzetnek Európában biztonságot és pozíciót s a magyarok szereznek a Habsburgoknak Szent István koronája által hatalmat, fényt és növekvő birodalmat. E kölcsönös támogatás erőforrásává lett a dinasztianak és a nemzetnek Ferencz József királyunknak alatta.

Szentül tartjuk e frigyét s mint hitvallást tanítjuk gyermekeinknek, hogy ők is legyenek királpártiak és magyarok együtt s egyszerre: mert ez ad békét, boldogságot és jogosít nagy reményekre, a magyar Habsburgok jogara alatt, hogy virágzó lesz édes hazánk. S a Habsburgok fája minél mélyebb gyökereket ver a jó magyar földben, annál terebélyesebb ágakat hajt, és magasabban emeli büszke fejét az égre.

Ferencz József királyunk, Árpád osztatlan örökében Szent-István utódja, a magyar nemzet nagy gyönyörtisége. Evről évre a viszony király és nemzet közt bensőbb lesz, mint atya és fiu között. Jó szerencse kövesse a királyt élete további hosszú folyásában napról napra.

S mert népe szereti, az Isten megáldja.

Uj beosztás. A kereskedelemügyi miniszterium ügybeosztásában szeptember 1 étől kezdve néhány fontosabb változás fog beállni. Így nevezetesen a folyam-, csatorna- és tőhajózási ügyek, -- a hajózási felügyelet kivételével -- valamint a hajókázán- és hajókőbözési ügyek, ugyszintén az összes gőzkazánügyek a vasuti és hajózási felügyelőség ügyköréből a II. szakosztálynak Gonda Béla műszaki tanácsos vezetése alatt álló 2-dik ügyosztályába helyeztettek át s ide osztattak be Kenessey Kálmán és Rózsavölgyi Gyula főfelügyelők; továbbá a kereskedelmi muzeum és külkereskedelmi ügyek a IV. szakosztályból a Gál Jenő min. tanácsos vezetése alatt álló VI/B. szakosztályba helyeztettek át és ezek intézése végett ide osztatott be Hunfalvy Géza min. titkár.

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

V á g y.

— Lenau. —

Bár elmehetnék
Tengerre, messze,
Én kedvesem, veled!
Egyedül teveled!

A kaján rideg
Kémleketek,
Mi távol tartaná
A kavargó mélység,
A riasztó tenger!
Bizton és egyedül
S oly boldogul élnék.
Ha jőne vihar,
Itt tartanálak,
Itt, keblemen.
S ha dörgve dobog, a
Az égnek a hullám,
Fönnebb dobogna
E mámoros szív;
Örök, erős
Győztes szerelmem
Megóvna téged
Ujjongva viharban.
Te remegve tekintnél
Szemembe föl
S meglátnád azt,
Mit soha nem írthat
Ki fergeteg,
S te mosolyra fakadnál
Nem félve többet. —

Lásd, elpihen már
A tomboló vész,
Elszunyadoznak
Szelek, hullámok,
S a vizek fölé
Mély csend borul.
Merengve nyugszol
Ölemben itt.
Oly mély a csend:
Hogy sejtő szívem
A tiédet hallja
Dobogva felelni.
Magunk vagyunk,
De te halkan suttoysz,
Nehogy zavard
A merengő tengert.
Gyöngéden reszket
Csak ajakod,
A legédesb rózsza
A szüzi szirma;
En élvezem szód,
Az édes rózsza
Csengő illatját.

Kelet felől kél
A tündöklő hold,
S az Isten az égre
Száz csillagot hint.
Elhalmozom én is,
Üdvülve mint ő,
Orczádat, a kedvest,
E szebb égboltot
Lángzó csókokkal.

Fordította: Plechl Béla.

Látományok.

Mindenkiben megvan a sejtelem felőlük, a tudás, a tanultság nem véd meg ellenük. Tagadjuk ugyan a lehetőségüket, de mégis csak titkolt félelemmel, irtózáttal gondolunk reájuk. A szellemjárás, a látományok ezek.

Milyen állapota ez a testnek, a léleknek, melyben megnyílik előttünk egy rejtelmes, egy sötét világ: egészséges vagy beteg? Nem tudom! Látunk árnyakat. Testük, rémképük alig hogy kiválik a levegőből, szinte beleolvad abba. Most mintha egy kéz csillant volna ki, majd mintha egy rut arez kísérteties undoksággal mosolyogna ott? Pillanat alatt tűnő, hogy aztán újabb rémlátományként ismét visszatérjen.

Este, ha egyedül vagyunk a szobában, nem kell, hogy kívül zugjon a szél, mégis mintha susogást, kopogást, ideg borzogató recsegéseket hallanánk.

És felnézünk a könyvből, mintha a vállunkon át egy hirtelen szétfoszló fehérséget látnánk megvillanni. Talán a betük olvasásába belefáradt, álmos szem káprázatos játéka ez? Annak mondjuk legalább, mintegy megnyugtatóképen. Pedig mást érezünk. Hátunkon a borzadály fut át, mintha valami jéghideg test ért volna hozzánk. És ilyenkor mintha igézés vett volna rajtunk erőt, úgy kábulunk el, rettenünk össze pillanat alatt.

A tudás, a tanultság nem véd meg ellene. Valami kínos, valami titokzatos nyomást érezünk. Itt, itt a szíven, a mellen, az arczon, mindenütt érezzük a fagyasztó subintást, mely mintha koporsóból jőne s mely ellen hiába buzzuk fejünkre ágybéli takarónkat. Az a két nagy szem, mely

A német hadügyminiszteri táreza. Berlinben az a kérdés, hogy ki lesz Kaltenborn hadügyminiszter utóda, mind élénkebben foglalkoztatja a politikai köröket. Biztosra veszik, hogy a választás a hadügyminiszterium kebelében működő tábornokra fog esni, ki szolgálatának legnagyobb részét itt töltötte. Beavatott körökben Gossler vezérőrnagyról beszélnek, ki a katonai javaslat tárgyalásánál különösen magára vonta a mérvadó körök figyelmét.

HIREK.

A király születésnapja. A legelső magyar ember születésnapját Nagybecskerek városa is megüli hagyományos loyaltással. Mint minden évben, úgy ezuttal is ma este, mint Ó Felsége születése napja előestéjén, a várost kivilágítják és az összes cigánybandák egyesült zenekara zeneszóval bejárja a várost. Az isteni tiszteleteket az izraelita imaházban kezdik, a hol ma este lesz már predikáció. Holnap pénteken 10 órakor a róm.-kath. plébániatemplomban lesz nagy mise, melyen Schaeffer praelatus pontifikál fényes segédlettel. A délelőtti folyamán az összes templomokban tartatik isteni tisztelet, melyen a polgári és katonai hatóságok részt vesznek. — Az ágostai hitv. evangélikus és ev. reformátusok holnap 9 órakor reggel együttes isteni tiszteletet tartanak a református templomban.

Az „Otthon“ Torontálmegegyének. Olvasóink bizonyára emlékeznek még az „Otthon“ írók és hírlapírók egylete által tavasszal rendezett ünnepélyekre, melyek oly fényesen sikerültek. A fényes sikernél azonban még kiemelendőbb volt a mulatságok anyagi eredménye. Az „Otthon“ most küldi meg Magyarország tűzkárosult községeinek a tavaszi mulatságok tiszta jövedelmét. Ebből Torontálmegegyének is jutott, amennyiben az említett egylet tegnap Rónay főispán címére a basahídi tűzkárosultak javára 400 frtot küldött. Torontál vármegye közönsége hálás szívvel nyugtatja a nemeslelkű adományt.

A hadgyakorlatok. Az idej hadgyakorlatok az idén következőleg fognak lefolyni: A király ő felsége Aradon keresztül szeptember 9-én reggeli 7 óra után különvonaton érkezik Borossebesre, hol megérkezése után pihenőt tart. A délelőtti folyamán Waldstätten báró temesvári hadtestparancsnokkal a záróhadgyakorlatok részére kiüzött hadászati feladatra nézve határoz. 10-én délelőtti fogadja Arad megye és Arad város küldöttségeit. 11. és 12-én a király jelen lesz a Buttyin, Gurahoncz és Dézna vidékén tartandó záróhadgyakorlatoknál, részt vesz Waldstätten János báró tábornagy, a 7. hadtest parancsnokának vezénylete alatt a nagyváradi 17 ik hadosztály, a temesvári 34 ik hadosztály, Adrovsky Henrik altábornagy parancsnoksága alatt, a vezérkari főnök és Scheiber Viktor vezérkari ezredes. A hadosztályok szervezése ez lesz: A 33-ik dandárból: a 37-ik, 39 ik és 104-ik gyalogezred, Kallivoda vezérőrnagy parancsnoksága alatt és a 33 ik és 46 ik gyalogezred. Ehhez a hadosztályhoz tartoznak még a 1-ső huszárezred és a 7-ik tüzérezred 1. és 13. útege. Továbbá a 67-ik dandárból a 61-ik és 29-ik ezred Muszil Rezső vezérőrnagy

és végre a 68 ik dandárból, a 43. és 83. gyalogezred, továbbá a 3-ik huszárezred és a 7-ik tüzérezred a 2 ik és 14-ik útege, parancsnok Guinia Domokos vezérőrnagy. Ehhez, a közös hausergeből való hadosztályhoz csatlakozik még a Gugsoról odaérkező 46-ik honvédegyalogság. Huberth Andor vezérőrnagy parancsnoka, Weiss Ferdinánd vezérőrnagy s a tüzérség parancsnoka Lauffer Emil vezérőrnagy lesz. A záróhadgyakorlaton összpontosított csapatok száma összesen 540 tiszt, 20,140 legénység, 1820 huszár és 94 ágyúval. A csapatok 13-án fognak szétoszolni és pedig részben gyalog és részben az Arad és csanádi egyesült vasutak vonalán.

A tűzoltóság köréből. A nagybecskereki önkéntes tűzoltó egylet választmánya ma délelőtti Rónay Jenő elnök vezetése alatt ülést tartott. A választmány Gyurisin Pál egyleti tagnak 30 frt, Hirsch Antalnak pedig 50 frt pénzesélyt szavazott, mindkettőnek azért, hogy fürdőbe mehessenek egészségük helyreállítására végett. Szóba került azután azon éppen nem örömdetes körülmény, hogy az új szerződés a vizszállítóval még nincs megkötve, hogy az a nagy bizottság, mely hivatalban volt a városi tűzoltóságot előkészíteni, még nem ülésezett, hogy a máshoz még mindig fiók-keramitaktár a több efféle épületes dolog. Amit mi távolról sem azért hoztunk fel, mintha segíteni akarnánk vagy tudnánk. A világért sem, mert tudjuk, hogy hasznotalan. Hanem megemlítettük azért, hogy polgártársaink minél jobban vigyázzanak, mert ha most tűz talál támadni, leéghet a fél város s mi azt sem tudnók, hogy kit okoljunk tulajdonképen a mulasztásokért. Egy jó tanácsos azonban szolgálhatunk. A meddig az említett intézkedések meg nem történnek, addig a házi urak kössenek szerződést — szent Flóriánnal.

Halálozás. Nagybecskerek városának egyik legrégebb és közbecsülésnek örvendő polgára, Ferich János tegnap este 10 órakor meghalt 81 éves korában. A boldogult hült tetemei holnap pénteken délután 5 órakor fognak a r.-k temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat szombaton f. hó 19-én délelőtti 10 órakor fog a nagybecskereki róm.-kath. plébánia-templomban az egek Urának bemutatni. Nyugodjék békében.

Sport. A T.-Becsén f. é. szeptember 17-én rendezendő evezős versenyekre a következő jelentkezések történtek:

A verseny-programm első pontjára
„Torontál“-egylet 3 hajót, második pontjára
a temesvári csolnakázó-egylet 1 hajót;
a „Torontál“-egylet 1 hajót, harmadik pontjára
a nemzeti hajós egylet 1 hajót,
a temesvári csolnakázó egylet 1 hajót,
a „Torontál“-egylet 2 hajót, negyedik pontjára
a temesvári csolnakázó-egylet 1 hajót,
a „Torontál“-egylet 1 hajót és végre ötödik pontjára
„Torontál“ egylet 2 hajót jelentett be.

alighogy kiválik a szoba sötétjéből, még ott is reánk mered és mintha mindig közelebb-közelebb jönne hozzánk. Most odahajlik, most mintha megállott volna az ágy nál s majd mintha beszélne is, olyan kíváncsian mered reánk.

Majd a szobában megpattan valami, távolból elhangzó kongás-bongás hallatszik, aztán eltűnt az örjítő borzalom. S mi, veríték csöppekkel a homlokunkon, fölébredünk a könny mellől, vagy az ágy párnái közt és úgy fázunk, fázunk... Szívünk nem akar fölmelegedni, a nyomás csak a regg, a hajnal hasadtával szűnik. Ekkor elpihen a képzelet. Csillapul a test, a lélek láza is és ekkor már megtagadjuk a látományokat.

De nevezék is bárminek, én mégis hiszek bennük. Mondják bár, hogy a test, az agy, a szív beteg, s a képzelgő erő nagy s kaczag janak.

De ha eljött az est, ha felgyújtották a lámpákat s te egyedül élsz át hosszú, hosszú estéket szobádban, akkor te is tanulsz a levegő morajlásából, csöndes zugásából, a szinek tűnő változásából, az idegeiden átfutó hideg borzongásokból képeket, arczokat, látományokat ismerni. Titokzatos, rejtelmes szellemvilágból valók ezek. Lelked, szived megnyílik előttük s képzeleted formába önti őket. És ha létüket fennhangon tagadod is, szived, képzeleted mégis borzongva ismeri el sötét hatalmukat. És szívesen hallgatod a róluk mondott meséket.

Meséről beszélek, — holott pedig megtörtént dolog az, amit itt egy példaként elmondani akarok.

Talán a rétes, mocsaras tóvidék mérges kigőzölése kábított bennünket. A dágványos

léből, melyben torokszakadtig vartyogtak a békák, párák, gőzök szállottak fel. Egy-egy elfutó szél úgy megtánczoltatta őket, mintha megannyi fehérlepedős manók lettek volna.

Sokat elnéztük így estenden ezt a vízi cserjéktől, nádtól, sástól, páfrántól benőtt tavas vidéket. Zizegő hangokat hozott onnan felénk a szél. S éjszaka úgy megritt a tanya őrző kutyája, ha a nádas susogó világában fénycsillagocskákat, emberi szem előtt alig feltűnő alakokat látott a széllel tánczolni, hogy megborzádt, a ki hallotta. S a nyája mellett heverésző juhász, még jobban behűződött bundájába.

— Vajon mi bánthatja azt a jószágot? — dörögte s aztán tette az alvást tovább.

És a hűsleges őrző, csak nyöszörgött, ritt tovább, mintha valami rossz szem verte volna. Mert az éles állati szem felismerte a szállingó, foszlányos párák halál fejét, melyeket a hold deleje, az éjszaka varázsa szitt ki a mocsár dágványából. És az igézet, a félelem erőt vett még a farkastfogó ebon is.

Sokat, sokszor elgyönyörködünk e réti tájon átömülő éjszaka bűbajos varázsában. Elhallgattuk sokáig a huzó madarak érdes csipogásait s számlálóba vettük nem egyszer a ragyogó csillagokat. És mindig csak a többszörös hívásra mentünk be a tanyaszobába — aludni.

Egy nálam jóval idősebb barátommal lakunk ott kint egy szobában. Nekem volt a vendégem. Vig mulatságos gyerek volt, szíve, esze mindig helyén. Dőre dajkamesék sem rontották meg képzeletét.

Nyugodtan fekdűtünk le egy este. A Sándor még talán hamarabb elaludt, mint én. Egyideig

Jótekonyság. Weisz Izidor nagybecskereki nagykecskedő a fehér kereszt egylet javára 12 forintot adományozott. Az egylet vezetősége e helyen is hálás köszönetet mond a nemeslelkű adakozónak.

A telefon kiterjesztése. Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter sürgősen elrendelte a szeged budapest-temesvári aradi telefonhálózat sürgős kiépítését. A mű megkezdése óta aig telt el ugyan néhány hét, de ezért egész bizonyossággal lehet mondani, hogy a telefonvonalat már október hó elején átadják a forgalomnak. A budapesti felegházi vonalszakaszt a budapesti táviróhivatal, Felegházától Szegedig a szegedi táviróhivatal és Szegedről Temesváron át Aradig a temesvári posta- és táviróigazgatóság építeti Kakuja Károly mérnök vezetése alatt. Az állam valószínűleg a magánkezekben lévő városi hálózatokat is átveszi s saját kezelés alá veszi az összes telefonhálózatot.

Az államfogyók lázongása. A szegedi államfogyók lakói tegnap ismételve folytatták kedélyeskedésüket. A „fogyók“ ugyanis a két órai idő letelte után kijelentették, hogy a Herkó-páternek sem mennek vissza a czellájukba. Nem azért fogyók, hogy fogva maradjanak. Tegnap sikerült is nekik két óra helyett négyet tölteni a szabadban, de ekkor eső kezdett esni, s az segítségére jött Gedeon h. igazgatónak, s az államfogyók ama kijelentés után, hogy csak az eső miatt vonulnak el, — besétáltak czelláikba.

A kolera ellen. A belügyminiszter rendelete folytán a Romániából Temesvárra érkező utasokat 5 napi vesztégár alá helyezik, mely idő alatt csupán a városi főorvos látogathatja meg őket.

Félreértette. Fiala férfi szép leánnyal sétál karöltve a park árnyas fái közt. A tekintetük sugárzik a szerelemtől. A leány kezdi a beszédet:

— Mért nem jöttél el tegnap este, úgy vártalak, olyan kietlen nélkül az élet. Tizenegy óráig lestem az ajtó nyílását, aztán...

— Morpheus karjaiba vetted magad.

— Ah, mit gondolsz, lefeküdtem egy való-

ságos ágyba.

Az anyósok rehabilitálva. A lehetlenség birodalmába tartozik az, hogy létezhetne tizenhat évvel idősebb fiatal ember, a ki legalább egy viczetet ne mondott volna már — az anyósok ellen. Az anekdota gyűjtők valószínűleg találnak azokban, amit már az anyósok ellen elmondtak. És ime a híros városban, Köcskeméten megtörtént, hogy a vő feleségül vette az anyósát. Egyszerre lettek özvegyek és az anyós belátta, hogy nem jó egyedül lenni, azért egy érzésteli levelet írt a vejejéhez, amely nem csak rózsaszínű papírra volt írva, hanem tele volt — tizes bankjótakkal. A levélben azt ígérte, hogy a tizeseket százasokra váltja fel, ha elveszi őt feleségül. A vő egy percig sem habozott, hanem elvette az anyósát, a ki a legjobb kofaasszony a kecskeméti piacon s így módjában lesz a vő férj szerelmét olykor egy százassal felfrissíteni. Az anyós és kedves férje a körülményekhez képest jól érzik magukat s csak azon tanakodnak, hogy ha idővel a gölya beköszönt, az anyós hogy köszöntse a jövevényt, ugye mint az unokáját vagy úgy mint a gyermekét.

Pénzhamisító banda. A pénzhamisítások történetében immár fordulópontot képez a korona megjelenése. Azok, akik ezzel az „üzlettel“ foglalkoznak, többé nem farsztják ma-

legalább jól hallottam szabályos pihegését, aztán elszenderedtem én is. Idő telhetett abba, mikor valaki megrángatta a vállamat. Sándor állott az ágyammal, fogai szinte vaczogtak s egész ki volt kelve arczából.

— Látod-látod? ... Hallottad-hallottad? ... hebegte hozzám izgatott hangon, mig ujjai görcsösen szorongatták vállamat.

— Mintha apám hangját hallottam volna? Ott, annál az ablaknál! mutatta, melyen a hold szépen bevetette fényét szobánkba. Kétszer mondta a nevemet!

— Láttad? ... Hallottad? ... dadogta ujból.

Én természetesen nem láttam, nem hallottam semmit; de kívül a kutyák oly borzasztóan nyögtek, vinyogtak, hogy azt kárhozat, rémület volt hallani. És távolból valami utalatos, vontatott hörgés, rikoltás, elhaló lárna hallatszott...

— Talán leselkedő „féreggel“ czivódtak a pásztorok kutyái, vagy talán más valami volt az? ...

— Az apám hangja volt! bizonygatta ismét a fiu. Megládd baj ér engemet!

És én hiába próbáltam vigasztalni, biztatgatni; mind nem használt semmit. Nem tudott megnyugodni, sőt sírásra fakadt és kívül a kutyák még mindig oly borzalmasan nyögtek, vijjogtak, mint mikor a pásztor emberek szerint, valami „látás“ veri őket...

Es a Sándor csakugyan nem csalatkozott. Még hajnalra megjött a lovas legény. Szomorú hirt, halálhírt hozott... Sándornak ez éjszaka hirtelen meghalt az édes apja...

Ifj. Mórincz Pál.

gukat a könnyen felismerhető forintosok és tizesek gyártására, hanem annál szorgalmasabban gyártja az új ezüst pénzt. A hatóságok nyomára jöttek, hogy a Duna-Tisza közt egy nagy számú pénzhamisító banda létezik, amelynek főfészke lent van az Aldunánál. Több hirtelen meggazdagodott embert kísérnek éber figyelemmel s van rá remény, hogy a mi még eddig titok, nemsokára napfényre kerül.

Irodalom és művészet.

* A „Vasárnapi Ujság” augusztus 13-iki száma 12 képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Benedek Ferencz jászóvári prépost prelátus.” (Arczképpel.) — Tompa Mihály egy kiadatlan költeménye: „Aratás után, 1850.” — „Végrehajtás.” Költemény. Szalay Károlytól. — „Kémszemle a győri országot mentén.” (Epizód az 1848/49-iki szabadságharczból) Régi honvédtől. — „A budapesti új vízvezeték.” (Cserna Károly és Goró Lajos öt rajzával.) — „Váratlan befejezés.” Elbezzelés. Irta Burgin J. B. — „Dulakodás az angol parlamentben.” (Képpel.) — „Csodák és tévelygések. — „A kéz értéke.” — „A chicagói kiállításból.” (Képekkel.) — „Dr. Reiner Zsigmond 1848/49-iki honvédfőorvos.” (Arczképpel.) Dr. Kovács Dénestől. — „Magyar orvosok, mint költők.” — „A spanyol gyermekkirály.” (Arczképpel.) — Irodalom és művészet; Közintézetek és egyletek; Sakkjáték; Képtalány stb. rendes rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 2 frt, a Politikai Ujdonságokkal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin Társulat kiadó hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

Táviratok.

Sándor király üdvözlése.

Budapest, aug. 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Belgrádból sürgönyzik, hogy Sándor király tegnapi születése napja alkalmából Ferencz József királytól, az orosz cártól s több nagyhatalomtól üdvözlő táviratokat kapott. A fiatal király proklamációt bocsátott ki a hadsereghez.

Pável püspök ügye.

Budapest, aug. 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) A budapesti lapok ma közölnek egy állítólag Pável püspöktől származott körlevelet, melyet a püspök a lapok szerint régebben intézett a lelkészi karhoz. E levélben szigorúan meg van hagyva a lelkészeknek, hogy mindent kizárólag román nyelven tanítsanak, mert máskülönben veszélyeztetik őseik vallását és nyelvét. A körlevél azonossága természetesen bizonyításra szorul.

Pituk levelei.

Budapest, augusztus 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Pituk Béla, a Pável püspök ellen irányuló broszúr szerzője tegnapi levelet kapott egy szolnoki román anyanyelvű államhivatalnoktól, aki azelőtt Metiánu János, utóbb Román Miron titkári hivatalában volt alkalmazva. E levélben kijelenti, hogy öt magyar érzelmei miatt bocsátottak el mindkét helyről, kijelenti továbbá, hogy Pituk leleplezéseitől több hivatalos adattal fog szolgálni.

Románok az agitátorok ellen.

Budapest, aug. 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) A csanádmezei Dombegyháza román község közgyűlése erősen tiltakozott a nagyszabású román gyűlésben hozott pontok ellen. Kijelentették, hogy helyzetükkel megvannak elégedve, „kedves magyar testvéreik” ellen semmi panaszkodásuk nincs, azokkal barátságban akarnak élni és nem szorulnak semmiféle idegen beavatkozásra.

A német-orosz vámháború.

Budapest, augusztus 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Az orosz vámzárlatok az orosz határon levő helyzetet teljesen tarthatatlannak mondják és biztosan számítanak rá, hogy még október 1-eltől létre jön a megegyezés. Az orosz fővámgazgató most a német határon levő vámhivatalokat vizsgálja, hogy magát tájékoztassa a helyzetről.

Híres orvos halála.

Budapest, aug. 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Párisból távirják, hogy Chacot, a legelőkelőbb párisi orvos-tanárok egyike, akit legutóbb Angliába küldtek ki Herz Kornél megvizsgálása végett, tegnap este Párisban meghalt.

Gyilkosság.

Budapest, aug. 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Tegnap fényes nappal véres gyilkosság történt a fővárosban. A Wurm-udvarban, utcára nyíló üzletében meggyilkolták és kirabolták Mandl Károly gazdag kötélgyárost. A gyilkosság úgy derült ki, hogy egy szomszédja meg akarta látogatni s mire az üzletbe lépett, Mandl vértocsában feküdt, teste hideg volt. Eszméletlenül feküdt s így nem lehetett kihallgatni. Egy másik verzió szerint itt nem gyilkosságról van szó, hanem szerencsétlenségről. Mandl — azt mondják — szélhűdés érte, elbukott s a tizedes mérlegbe oly szerencsétlenül tütötte be a fejét, hogy pataként omlott belőle a vér. Az eset híre villámgyorsan terjedt el fővárosszerte, a Wurm-udvar elé akkora közönség gyűlt össze, hogy a rendőrségnek kellett közbe lépni. A rendőrség azt hiszi, hogy itt minden kétséget kizárólag büntényről van szó s azért a vizsgálat erősen folyik. A tettesek mindeddig ismeretlenek.

Németországból.

Budapest, augusztus 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Berlinből sürgönyzik, hogy Posadowszky gróf, az ujonnan kinevezett birodalmi kincstári államtitkár augusztus vége felé érkezik Berlinbe, és szeptember elején fogja magát a birodalmi miniszteriumnak bemutatni. Pózenben, ahol eddig működött, nagy óvációkkal vesznek tőle búcsút.

Sztrájk.

Budapest, augusztus 17. (A „Torontái” eredeti távirata.) Kardiffből távirják, hogy az ebbwalei bányászok fenyegető magatartása miatt 200 főnyi katonaság ment oda. A rendőrséget szaporították. Tegnap este több összeütközés volt a rendőrség és a sztrájkolók között.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy asszony.

(Regény.)

A „Torontái” számára írta: Mathézer Márton.

(16-ik folytatás.)

„Asszonyom, az ön szerepe most kezdődik tulajdonképpen, be kell bizonyítania, hogy nem hiába pazaroltuk önre bizalmunkat, önnek meg kell tudnia, miféle merényletről van szó, hogy azt idejében megakadályozhassuk. Jewrem — miként értesítene — annyira halójában van, hogy nincs többé akarata. Szegődjön ön is szövetségessévé, ha kell, a rendőrség tudni fogja, mivel tartozik önnek. Jewrem minden lépését szemmel kísérik közegeim, ő különben sem fog menekülhetni, de nekünk tervöket kell tudnunk. Tudom, hogy e pillanatban önnél időz a gróf. Két napi időt adok asszonyom, ezalatt használja fel befolyását. Siker esetében a császár ö fenségének különös kegyelmére számíthat.”

Jewrem gróf darabokra szaggatá a levelet és izgatottan lépdelt fel és alá a teremben.

Mária Paulowna pillanatra se vette le róla tekintetét. Láta, mint képződnek a vést josló redők homlokán, látta, mint vonaglanak ajkai, mint szorítja ökökre kezeit, értelmies léptei alatt csak úgy dobörgött a padlózat. Mária Paulowna bámulta e férfiut. Határtalan szerelmének szemüvegét át valószínűs hóst látott benne, hatalmas tölgnyt, mely törni fog, ha kell, de meghajolni soha.

Kész lett volna meghalni érte e pillanatban.

Milyen különös játéka a sorsnak! Jewrem talán azt látogatta ezalatt magában, hogy elve temedettebb teremtménye alig lehet az égnek e nőnél.

A gróf összefonta karjait mellén és megállott szorosan Mária Paulowna előtt. A redők lesimultak homlokán, szemei büszke méltósággal mérték végig a szép asszonyt, minden vonása ama pillanatnyi szelcendet árulá el, mely a zivatar kitörését szokta megelőzni.

— Asszonyom, kezdé Jewrem hidegen, magyarul meg nekem, mit jelentsen-e levél? Vagy jobb, ha hallgat Mária Paulowna, szavai kétélű késként marcangolják össze szívemet! Eleget tudok. Ön a rendőrség creaturája, csmány játékot üzött velem a rendőrmínister parancsára, legszentebb érzelmeimből fonta a bakó számára a kötelet, de ne örvendjen idő előtt, a vérdíj még nincs kezei között. Szét fogom szaggatni a hurkot, melye-

nyakam köré fűzött és oda dobom kiszáradt lelkiismeretének parányi maradékára, az nyögni fog sulya alatt elvetenült lelkének utolsó lehelleteig!

— Oh Jewrem gróf, zokogott a szép asszony és oda borult az ifju keblére, ne itéljen oly vakon, esküszöm önnek, hogy ártatlan vagyok!

A gróf udvariasan bár, de büszkén és hidegen visszavezeté a pamlaghoz Mária Paulownát.

— Asszonyom, mondá azután kimért hangon, ne számítson ön érzelmeimre, mikor becsületemről van szó. Szívemet kitépheti, darabokra szaggathatja, de férfiúi kötelességem szent leend előttem, szemben azzal hajótörést szenvedend betanult játéka.

— Jewrem gróf, válaszolá a nő szomoruan és beszédes szemeit ráemelte az ifjura, méltatlan volna önhöz pálczáat törni, mielőtt lesújtó ítélete okadatolva van.

A grófnő tekintete oly nyílt volt, hangja oly ártatlan, a hev oly nemes, mely arcát borítá, hogy a legjobb emberismerőnek is őszintének kellett azt tartani.

Jewremre sem lehetett minden hatás nélkül.

— Oh Mária Paulowna, mondá a gróf keserűen, pár pillanattal előbb még azt hívém: üdvömet látom visszatükrözni szemeiből: a pokol tüze lobogott ott!

Mikor még nem ismertem ama levél tartalmát, nem értettem a hatást, melyet előidézett, áldottam iróját, azt hívém hogy a szívében alig sziporkázó szenvedélyt vaiami rendkívüli tudósítás gyújtá oly hatalmas lángra: a boldogságom magyarája volt! Oh! ha mérges kígyó mar össze, lett volna erőm kimultam előtt eltaposni a szörnyeteket! Oh ne féljen Mária Paulowna, a rendőrség még nem kerített hatalmába, de én nem fogom magam megboszolni, mert nem édesem rá, szerettem önt, most a szégyen pirja ég arczomon!

Jewrem e szavak után megvetően hátrat fordított a grófnőnek és távozni készült. Mária Paulowna utána sietett.

— Egy percze még Jewrem gróf!

Az ifju visszafordult.

— Azt hiszem nincs többé mondani valónk egymásnak, mondá kedvtelenül.

— De van gróf, felelé Mária Paulowna felegyenesedve, én meghallgattam önt nyugodtan, bár szavai a kinpadra feszítettek és most már minden mástól eltekintve csupa udvariasságból követelem, hogy ön is hasonlót cselekedjék, mielőtt távozik.

Jewrem ráemelé szemeit a grófnőre. Mária Paulowna oly büszkén állott vele szemben, mint egy királynő. Tekintete nyílt és bátor, nemes vonásairól leolvasható volt ugyan a bánat, de oly méltóság honolt egész lényén, hogy a gróf önkénytelenül elárulá a hatást, melyet az reá gyakorolt.

— Beszélje Mária Paulowna!

Öszinte leszek uram, tartozom azzal ama szent érzelmeimnek, mely lelkem minden önralmát hamuvá perzselé, hogy annál korlátlanabban lebilincselhesse egész lényemet. Mikor önnel a görög ügyvivő termeiben először találkoztam, nem tudtam még, hogy a rendőrség üldözi. Roppant presziózt gyakoroltak reám, hogy céljaiknak megnyerjenek, kényszerítettek anyagi eszközökkel, erkölcsileg felhasználtak erre minden lehető módot, megbéníták minden mozdulatomat, vas markuk hatása alatt engednem kellett. Oh bár lett volna erőm akkor ellentállni, bár lett volna erőm lelkem nemesebb sugallatát követve dacolni a hatalommal, mely csak azért kölcsönzi pillanatra szárnyait, hogy annál mélyebben sülyesszen a nyomorba, midőn attól megfosztott! Ah, de én gyenge nő vagyok! Oly gyenge, a mily szerencsétlen! Keserű könyei elnyomták szavát.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

M. urnak. Érzelmes história az, amit nekünk méltóztatott megírni: egy fiatal urfi, természetesen jogász és a földesur fia, beleszeret a jegyző gyönyörű leányába. Ez utóbbi, amint magától értetődik, karcu mint a lilionszál, szép, mint a nyíló róza, a szemeit ábrándosan lesüti s ezer csoda, hogy az urfi mégis meglátta. Itt kezdődik aztán a dolog tragikus oldala. Beleszeretnek egymásba, jaj csak az urfi ne lenne olyan gazdag, az apja pedig ne olyan büszke, aki csak előkelő parthiet akar a fiának. Így hát mit tegyenek mást? Érzelmesen elbucszanak a világtól és egymást átkarolva, belvetik magukat a Duna hullámaiba, és átvitorláznak a tulvilágba. Ennyi a történet s csak azt szeretnénk tudni, hogy mi szükség volt nekünk megtudnunk. Harminez év óta minden jogász gyerek az ilyenekkel teszi próbára a szerkesztőség türelmét s nem akarják meghinni, hogy az ilyen költői termékek egyedüli méltó helye a — papirkosár.

Sz. E. urnak. Ne méltóztassék zugolódni. A beérkezett műveket egyetlen szerkesztőségben sem szokták azonnal kiadni, mert a régebben érkezetteknek van arra joguk. Kivételt csak Jókai, Mikszáth stb. képez. Az ön költeményeiből időnként fogunk egyet-mást közölni, de az időt előre nem láthatjuk.

F. A. urnak. Nemsokára sorát ejtjük.

P. B. Helyben. Amint látja, ma lát napvilágot. Próbalásson valami kis apró novellával, tárczával.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájfer Lajos.
Főmunkatárs: Holtsy Jenő.

